

Vuoden 2025 talousarvio ja vuosien 2026 - 2027 taloussuunnitelma

Kaupunginhallitus 12.06.2024 § 173

Tiivistelmä: Hyväksytään ensi vuoden talousarvion laadinta-aikataulun.

Valmistelija/lisätietoja antaa:

hallintojohtaja Jaana Hölsö, p. 02 474 5210

Oheismateriaalina oleva vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2026 – 2027 taloussuunnitelman laadinta-aikataulu vastaa aikaisempien vuosien hyväksi havaittua aikataulua.

Esittelijä: Kaupunginjohtaja Jussinmäki Jari

Päätösehdotus: Kaupunginhallitus hyväksyy vuoden 2025 talousarvion laadinta-aikataulun toimialojen noudatettavaksi.

Päätös: Kaupunginhallitus hyväksyi aikataulun kahdella täydennyksellä: valtuuston iltakoulu 13.8. ja lautakuntien mahdolliset iltakoulut elokuun lopulla ja syyskuun alussa.

Täydennetty aikataulu hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus 21.08.2024 § 193

Tiivistelmä: Kaupunginhallitus hyväksyy ensi vuoden talousarvion ja kahden seuraavan vuoden taloussuunnitelman laadintaohjeen noudatettavaksi.

Valmistelija/lisätietoja antaa:

kaupunginjohtaja Jari Jussinmäki, p. 02 474 5300
hallintojohtaja Jaana Hölsö, p. 02 474 5210

Kuntalaki (110§) edellyttää, että valtuusto hyväksyy vuoden loppuun mennessä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvion ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä taloussuunnitelma vuosille 2026 - 2027.

Talousarvio ja –suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja –suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Lähtökohdat vuoden 2025 talousarvion laadintaan

Paimion vuoden 2023 tilinpäätös oli 2,4 milj. euroa ylijäämäinen ja kertynyttä ylijäämää on taseessa 16,0 milj. euroa. Kaupungin lainakanta vuoden lopulla oli 53,5 milj. euroa, lisäystä 2,1 milj. euroa vuoteen 2022. Vuoden 2023 lopussa lainaa per asukas on 4 761 euroa.

Vuoden 2024 talousarviossa alijäämää on 0,3 milj euroa. Puolen vuoden toteuman perusteella vuoden 2024 ennuste näyttää talousarviota heikommalta, alijäämää arvioidaan kertyvän yli 2 miljoonaa euroa.

Vuoden 2025 alussa kuntataloudessa tapahtuu lyhyen ajan sisällä jo toinen merkittävä rakenteellinen uudistus, kun työ- ja elinkeinopalvelut siirretään valtiolta kuntien vastuulle. Paimio on mukana Turun työllisyysalueessa, jossa on mukana 23 varsinais-suomalaista kuntaa. Turku on työllisyysalueen vastuukunta.

Vuoden 2023 aikana Paimiossa oli yli 300 tilapäisen suojelun piirissä olevaa ukrainalaista. Heistä heinäkuun 2024 loppuun mennessä 146 on asettunut Paimioon asumaan ja saanut Paimiosta kotikunnan.

Suomen talouskehitys on ollut erittäin vaatimatonta koronaelpymisen jälkeen. Vuonna 2023 kehitystä synkensi erityisesti rakennusalan ja investointien romahdus. Kansantalous painui lievään, tekniseen taantumaan sekä vuonna 2022 että vuonna 2023. Vuoden 2024 aikana kansantalouden uskotaan irtoavan taantuman otteesta. Kasvua tukevia tekijöitä on useita: maailmantalouden kasvu ja viennin vähittäinen vauhdittuminen sekä inflaation madaltuminen ja korkotason maltillinen lasku.

Suomen talouskasvun ennakoidaan nousevan vihdoin plussalle vuosina 2025–2026, kun epävarmuus talouden isosta kuvasta väistyy. Valitettavasti kasvunäkymään liittyy suurta alaspäin suuntautuvaa epävarmuutta erityisesti maailman kauppaa ja geopoliittisten riskien vuoksi. Myös yritysten tulevaisuudenodotukset ovat edelleen varsin pessimistisiä ja odotukset EKP:n koronlaskusta ovat maltillistuneet. Ennustelaitosten mukaan BKT:n volyymikasvu nousee ensi vuonna 1,2–2,0 prosenttiin.

Valtiovarainministeriö arvioi inflaation pysyvän matalana, vaikka arvonlisäveron korotus 1.9.2024 alken nostaa hintoja. Inflaation arvioidaan laskevan tänä vuonna 1,8 prosenttiin. Seuraavina vuosina (2025-2026) se pysyy noin 2 prosentin tasolla.

Kuntasektorin palkansaajien nykyinen työehtosopimus on voimassa 1.5.2022 – 30.4.2025. Kuntien ansiotasomuutokseksi arvioidaan 3,3% vuodelle 2024 ja vuosille 2025 3,6% ja 2026 3,6%.

Verotulot

Verotuloarvio vuosille 2025 - 2027 perustuu Kuntaliiton elokuun 2024 veroennusteeseen.

Vuoden 2024 kunnallisveroprosentti on 8,20.

Ennusteessa verotuloja arvioidaan vuonna 2025 kertyvän yhteensä 26,1 milj. euroa. Kunnallisverojen osuudeksi on arvioitu 22,2 milj. euroa. Vuodelle 2025 yhteisöveroja arvioidaan kertyvän 1,2 milj. euroa. Vuoden 2024 maksuunpannut kiinteistöverot olivat 2,7 milj. euroa, siihen on arvioitu 2,5 % kasvu.

1000 euroa	nykyiset veroprosentit					
	tp 2023	ta 2024*	e 2024	ta 2025	ts 2026	ts 2027
Tulovero	21 881	21 090	21 020	22 100	23 500	24 300
Yhteisövero	2 273	1 380	1 377	1 200	1 250	1 340
Kiinteistövero**	2 516	2 700	2 723	2 800	2 870	2 940
	26 670	25 170	25 120	26 100	27 620	28 580

Kunnallisveron 0,1%-yksikön muutoksen vaikutus verotilityksiin on noin 260 000 - 270 000 euroa.

Kiinteistöveroille on laissa määritelty ala- ja ylärajat. Alla olevassa taulukossa näkyy sallitut vaihteluvälit, Paimion nykyiset veroprosentit sekä niillä saatu vuotuinen tuotto.

kiinteistön käyttötarkoitus	lain mukainen vaihteluväli	Kiinteistövero 2025 (arvio 2024 verotusarvoilla)		0,1% - yksikköä
		%	euroa	euroa
vakituinen asunto	0,41 - 1,00	0,45 %	1 328 091	295 131
muu kuin vak.asunto	0,93 - 2,00	1,20 %	70 070	5 839
yleinen kv (rakennus)	0,93 - 2,00	1,10 %	822 625	74 784
yleinen kv (maapohja)	1,30 - 2,00	1,30 %	494 106	38 008
rakentamaton rakennuspaikka	2,00 - 6,00	3,00 %	34 092	1 136
voimalaitokset	max 3,1%			
Kaikki yhteensä			2 748 984	

Kiinteistöveroprosenttien korotusten vaikutus on seuraava:

Kiinteistövero	muutos	vaikutus, euroa
vakituinen asunto	0,01 %	29 500 €
muu kuin vak.asunto	0,10 %	5 800 €
yleinen kv (rakennus)	0,10 %	75 000 €
yleinen kv (maapohja)	0,10 %	38 000 €

Valtionosuudet

Vuoden 2025 valtionosuudet kasvavat hieman (3,8%) kuluvaan vuoteen verrattuna. Valtionosuuksien sisäisessä rakenteessa on tapahtuu joitakin muutoksia. Peruspalveluiden valtionosuuteen sisältyy jatkossa TE-uudistuksen osuus, noin 1,4 milj. euroa. Verotulomenetysten korvaus pienenee, kun kunnallisveron ansiotulovähennys poistuu ja kunnallisverot kasvavat vastaavasti. Muutos on huomioitu ennakoituissa kunnallisverotilityksissä.

Uusimmat laskelmat valtionosuuksista ovat elokuulta.

	1 000 €	2023	ta 2024*	tot 2024	ta 2025	ts 2026	ts 2027
Peruspalv. vo ilman tasauksia		5 053	5 274	5 308	5 223	5 223	5 223
TE-uudistuksen vos					1 396	1 396	1 396
Verotuloihin perust. vo-tasaus		3 463	2 388	2 375	2 407	2 407	2 407
Veromenetysten korvaukset		1 620	1 574	1 574	840	840	840
Opetus- ja kultt.t. muut vo:t		45	446	446	207	207	207
yhteensä		10 180	9 682	9 703	10 072	10 072	10 072

Meneillään on kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän uudistus. Tarkoituksena on, että päivitetty järjestelmä olisi voimassa vuoden 2026 alusta alkaen.

Toimintatuotot

Vuoden 2024 ulkoisiksi toimintatuotoiksi on arvioitu 6,1 milj. euroa. Vuodelle 2025 ja suunnitelmavuosille on arvioitu 2% kasvu, sekä TE-uudistuksen myötä saatava lisälaskutus noin 100t€.

Arvio vuoden 2025 tuloslaskelmasta

Alla olevassa laskelmassa vuoden 2025 lukujen pohjana on vuoden 2024 ennuste, joka perustuu kuuden kuukauden toteumaan. Toiminnallisina muutoksina/lisäyksinä ennusteeseen on huomioitu TE-uudistuksesta johtuva 100t€ tulolisäys toimintatuloihin ja 1,0milj. euron menolisäys toimintakuluihin sekä Oinilan uuden päiväkodin poistot 100t€. Laskentatekijöinä henkilöstökuluissa on käytetty 2%:n kasvua ja muissa toimintakuluissa 0%:n kasvua, jotta saadaan käsitys alijäämän suuruusluokasta.

	1 000 €	tp 2023	ta 2024*	enn 2024	ta 2025*	ts 2026	ts 2027
ulkoiset toimintatulot		6 181	6 451	6 013	6 100	6 222	6 346
henkilöstökulut		-22 381	-23 810	-23 604	-24 076	-24 558	-25 049
muut ulkoiset toimintakulut		-14 983	-15 990	-16 514	-17 525	-17 876	-18 233
toimintakulut yhteensä		-37 365	-39 801	-40 118	-41 601	-42 433	-43 282
toimintakate		-31 184	-33 350	-34 106	-35 501	-36 211	-36 935
verotulot		26 635	25 170	25 120	26 100	27 620	28 580
valtionosuudet*		10 180	9 682	9 703	10 072	10 072	10 072
korko- & muut rah.tulot		984	1 450	910	910	850	850
korko- & muut rah.menot		-1 222	-1 205	-1 105	-1 400	-1 450	-1 500
vuosikate		5 393	1 747	522	181	881	1 066
suunnitelmapoistot		-2 780	-2 700	-3 053	-3 155	-3 155	-3 155
satunnaiset erät/tp-kirjaukset		-176	84	84	84	84	84
tilikauden tulos		2 437	-869	-2 447	-2 890	-2 190	-2 005
Kumalatiivinen yli-/alijäämä		16 005	15 137	13 559	10 668	8 478	6 474

Tänä vuonna talousarvion muiden kulujen laadintaan ei anneta ohjeellista kasvuprosenttia. Talousarvion laadinnassa huomioidaan välttämättömät toiminnalliset muutokset, kuten Oinilan päiväkodin toiminnan alkaminen ja TE-uudistus.

Talousarvion ja –suunnitelman laadintaohjeet

Laadittaessa talousarviota 2025 ja -suunnitelmaa vuosille 2026 – 2027 käytetään **pohjana vuoden 2024 toteumaa** seuraavin ohjein:

- Kaupunginhallitus pitää kustannusten kasvun hillintää ensisijaisen tärkeänä, kuten jo kevään talouden sopeuttamiskierroksella tuotiin esille.
- Kaikkien lautakuntien tulee tarkastella kriittisesti omia toimintojaan ja perusteellisesti pohtia, miten lakisääteisiä palveluja voidaan tuottaa nykyistä tehokkaammin ja taloudellisemmin. Lisäksi tulee pohtia miten suhtaudutaan ei-lakisääteisten palveluiden tuottamiseen. Kaikkien palveluiden osalta on mietittävä millä laatu tasolla niitä tuotetaan.
- Paniikinomaisiin kaikkien palveluiden alasajoihin tai hätäratkaisuihin ei ole tarvetta. Kaupungin taseen ylijäämä antaa mahdollisuuden toimintojen kehittämiseen ja uudistamiseen suunnitelmakauden 2025-2027 aikana.
- Vuoden 2025 toimintatuotoiksi on arvioitu 6,1 milj. euroa, se vastaa vuoden 2024 ennustetta, huomioiden TE-uudistus ja suunnitelmavuosiin on arvioitu 2%:n kasvu. Hinnantarkistukset ja toimintatuottojen kasvattamisen mahdollisuudet on selvitettävä.
- Palkkoihin arvioidaan +2,0 % kasvu, huomioiden vuoden 2024 aikana tehdyt henkilöstömuutokset.

- Muihin toimintamenoihin budjetoidaan niiden edellyttämät, välttämättömät kustannukset, erillistä prosenttilukua kasvulle ei anneta.
- Kaikkien toimintamenojen suunnitelmavuosien kasvuksi on arvioitu 2,0 %.
- Palkkojen sivukuluprosentit ovat seuraavat: palkkaperusteinen eläkemaksu Kuel 16,74 % ja Vael 16,35 % muut sivukulut 3,5% (sotu 1,73 %, vakuutusmaksut 1,77 %) Sivukuluprosentit syötetään taloussuunnittelu-ohjelmaan valmiiksi ja järjestelmä laskee ne automaattisesti palkkasumman perusteella.
- Kevan toukokuussa antama arvio Paimion 2025 tasausmaksusta on 662 000 euroa. Tasausmaksu on 1.1.2023 alkaen korvannut eläkemenoperusteisen eläkemaksun. Vuoden 2024 arvio on 568 000 euroa.
- Vuoden 2025 poistot ovat 3,2 milj. Poistot esitetään keskitetysti, eikä hallinnonalojen tarvitse niitä huomioida.
- Voimassa olevassa investointiohjelmassa vuoden 2025 bruttoinvestoinnit ovat 10,1 milj. euroa ja nettoinvestoinnit 9,5 milj. euroa. Uusiin hankkeisiin suunnitelmakauden alkuvuosille 2025-2027 tulee suhtautua erittäin kriittisesti.
- Teknisen toimialan tulee tehdä esitys myytävistä kiinteistöistä valtuustolle vuoden 2024 aikana.
- Sisäisten erien (tilavuokrat, ict-palvelut, talous- ja henkilöstöhallinto, palvelupiste, ml. puhelinvaihde) määrät syötetään keskitetysti. Sisäiset erät eivät vaikuta lautakuntien talousarvioraamiin, vaan tuodaan lautakuntakohtaisten ulkoisten talousarvioiden päälle.
- Talousarvion teknisestä laadinnasta (lukujen syöttö taloussuunnitteluohjelmaan ja talousarviokirjan kirjoituksesta) on erilliset ohjeet intrassa.

Lähteet:

Kuntaliiton pääekonomisti Minna Punakallion aineistoja
 Valtionvarainministeriön laskelmia
 Tilastokeskuksen tietoja
 Kevan työnantajasisivut

Kesäkuussa hyväksytyyn aikatauluun esitetään muutosta: keskiviikoksi 9.10. ilmoitettu valtuustoseminaari esitetään pidettävän tiistaina 8.10.

Esittelijä:

Kaupunginjohtaja Jussinmäki Jari

Päätösehdotus: 1. Kaupunginhallitus hyväksyy talousarvion laadintaohjeen hallintokuntien noudatettavaksi.

2. Kaupunginhallitus päättää, että valtuustoseminaari pidetään tiistaina 8.10.2024.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus 30.10.2024 § 277

Tiivistelmä: Kaupunginhallitus aloittaa vuoden talousarvion 2025 ja vuosien 2026-2027 taloussuunnitelman käsittelyn ja tekee esityksensä kaupunginvaltuustolle.

Valmistelija/lisätietoja antaa:

hallintojohtaja Jaana Hölsö p. 02 474 5210

Kaupungin yhteistyöryhmä käsitteli 30.9.2024 kokouksessaan vuoden 2025 talousarviota ja vuosien 2026-2027 taloussuunnitelmaa.

Lautakunnat ovat tehneet talousarvioesityksensä. Yhteenveto lautakuntien ehdotuksista esiteltiin valtuustoseminaarissa 8.10.2024.

Lautakuntien esitysten jälkeen vuosikate oli 143 941 euroa ja tilikauden alijäämä 3 161 998 euroa. Nettoinvestoinnit olivat 8,9 milj. euroa. Lautakuntien ehdotusten perusteella lainamäärän lisäys on 8,4milj. euroa.

Kaupunginjohtajakäsittelyn aikana lautakuntien esitykset on käyty perusteellisesti läpi ja tehty talousarviota tasapainottavia toimenpiteitä. Kaupunginjohtajan esityksessä vuosikate on 1 279 201 euroa. Kaupunginjohtaja käsittelyssä tehtyjen muutosten yhteisvaikutus oli kaikkiaan 1 135 260 euroa ja tilikauden alijäämäksi jäi 2 026 799 euroa. Kaupunginjohtajan esitys ei sisällä veronkorotuksia vuodelle 2025.

Investointitarpeet suunnitelmakauden 2025 – 2029 alkuvuosina ovat poikkeuksellisen suuret. Vuoden 2024 aikana alkoi Kriivarin koulun uudisrakennuksen ja sisäliikuntahallin rakentaminen, ensi vuonna ne valmistuvat ja sen jälkeen aloitetaan Kriivarin nykyisen koulun peruskorjaus. Vuosilla 2025 -2026 on näiden lisäksi vain aivan välttämättömät investoinnit. Ensi vuoden aikana lainamäärän arvioidaan kasvavan 7,0 milj.eurolla.

Taloussuunnitelman laskelmissa suunnitelmavuosien 2026 -2027 kunnallisverotuotto sisältää 0,4%-yksikön korotuksen eli se on laskettu 8,6% mukaan. Korotuksen vuosivaikutus on noin 1,2milj.euroa. Vuosien 2026 - 2027 kiinteistöverotuotto sisältää rakennusten yleisen kiinteistöveron 0,2%-yksikön korotuksen 1,3%:iin. Korotuksen vaikutus on 150 000 euroa vuodessa.

Esityslistan oheismateriaalina on kaupunginjohtajakäsittelyn muistio, josta ilmenee tehdyt muutokset. Toimialajohtajat ja kirjasto- ja kulttuurijohtaja ovat kokouksessa paikalla esittelemässä oman vastuualueensa talousarviota.

Esittelijä: Kaupunginjohtaja Jussinmäki Jari

Päätösehdotus: Kaupunginhallitus aloittaa vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2026-2027 taloussuunnitelman käsittelyn.

Päätös: Puheenjohtaja avasi keskustelun. Kaupunginjohtajan alustuksen jälkeen kaupunginhallitus kävi yleiskeskustelun, jonka aikana paikalla olivat toimialajohtajat ja hyvinvointilautakunnan esittelijä.

Yleiskeskustelun jälkeen kaupunginhallitus siirtyi toimialakohtaiseen käsittelyyn, jonka aikana paikalla oli ao. toimialajohtaja, vastuuhenkilö tai lautakunnan esittelijä esittelemässä talousarviota ja vastaamassa kysymyksiin.

Puheenjohtaja keskeytti kokouksen tauon ajaksi 10.25 - 10.35.
Puheenjohtaja keskeytti kokouksen lounaan ajaksi 12.00 - 12.50.

Puheenjohtaja avasi keskustelun.

Kaupunginhallitus hyväksyi kaupunginjohtajan esityksen lisätä hyvinvointilautakunnan irtaimen omaisuuden investointeihin Paimion 700 juhlavuositaideoksen loppuunsaattamiseksi 20000 euron määrärahan.

Puheenjohtaja keskeytti kokouksen kahvitauon ajaksi 10.25 - 10.35.

Puheenjohtaja avasi keskustelun.

Tuloslaskelmaosan käsittelyn kohdassa (s.109-110) jäsen Ilola ehdotti jäsen Tuomisen kannattamana, että suunnitelmavuoden 2026 veronkorotusten (tulovero +0,4%-yksikköä ja yleisen kiinteistöveron rakennukset +0,2%-yksikköä) huomioidut vaikutukset poistetaan suunnitelmavuosilta 2026 - 2027.

Puheenjohtaja totesi, että koska kaupunginjohtajan ehdotusta vastaan on tehty kannatettu muutosehdotus, asiasta on äänestettävä. Puheenjohtaja esitti, että suoritetaan kaupunginjohtajan esityksen ja jäsen Ilolan kannatetun esityksen kesken äänestys. Ne jäsenet, jotka kannattavat kaupunginjohtajan ehdotuksen hyväksymistä äänestävät "jaa" ja ne jäsenet, jotka kannattavat jäsen Ilolan esityksen hyväksymistä äänestävät "ei". Kaupunginhallitus hyväksyi puheenjohtajan selostuksen ehdotuksista ja äänestysesityksen.

Suoritetussa äänestyksessä annettiin viisi "jaa"-ääntä (jäsenet Hyssälä, Nieminen, Reponen, Rannikko ja Virta) ja viisi "ei"-ääntä (jäsenet Ansio, Ilola, Kerola, Tuominen ja puheenjohtaja Kaarlela).

Puheenjohtaja totesi kaupunginhallituksen päättäneen äänin 5-5 puheenjohtajan äänen ratkaistessa poistaa suunnitelmavuosilta veronkorotusten vaikutukset.

Kaupunginhallitus totesi, että vuoden 2025 talousarviokirja on nyt käyty kokonaan läpi ja sisällön puolesta hyväksytty. Käsittelyn aikana päätetyt muutokset päivitetään talousarviokirjaan. Kaupunginhallitus antaa esityksensä kaupunginvaltuustolle ensi viikon kokouksessa.

Kaupunginhallitus 06.11.2024
420/02.02.00/2024

Yhteistyöryhmä käsittelee talousarviota 4.11.2024 kokouksessaan.

Edellisessä kokouksessa päätetyt muutokset on päivitetty talousarviokirjaan.

Esittelijä: Kaupunginjohtaja Jussinmäki Jari

Päätösehdotus: Kaupunginhallituksen esitys kaupunginvaltuustolle:

Kaupunginvaltuusto hyväksyy vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2026 - 2027 taloussuunnitelman.

Päätös: